

Brennistaðarspurningurin:

Tilvildin ræður — vit vita alt ov lítið um veruliga vandan

— Vit vita tó, at tað eru brennistøðir, ið hava sína stóru ábyrgd av skógardeyðanum í Týsklandi og Sudur-Jútlandi — og hví fremja nakað, ið er skaðiligt, tá tað kann gerast óskaðiligt á annan hátt (og biligari)? spyr FNU í einum brævi tað hevur sent til landsstýrið í samband við ætlanina at byggja brennistøð í Leirvík.

Vit prenta kærana, sum FNU hevur sent til landsstýrið:

Kæra til Føroya Landsstýri um avgerðina hjá Leirvíkar bygðarráð at loyva Interkommunala renovatiónsfelagsskapinum at byggja brennistøð á Hagaleiti.

Føroya Náttúru- og umhvørvisverndarfelag

(FNU) skal her við — nú Heilsufroðiliga Starvsstovan hevur staðfest hesa avgerð, og landsstýrið enn eina ferð skal taka støðu til málið — loyva sær at venda sær til landsstýrið við kærnu um, at tað yvirhøvur er loyvt at byggja ruskbrennistøðir í Føroyum.

Orsøkin til hetta mótmæli er fremst hon, at vit eru fyrri at javnvágin í náttúruni verður varð-

veitt soleiðis, at tað tilfar sum menniskjuni ikki kunnu nýta meira, vendir aftur í náttúruna á ein slikan hátt, at vístfrøðiliga javnvágin verður órógvað sum minst. Vit eru sostatt fyrri endurnýtslu — antin beinleiðis, har hetta er gjørligt, ella gjøgnum náttúruna (t.d. kompostering). Hetta er sum óivað landsstýrinum kunnugt eisini í samsvar við ST-samtyktina um vernd av náttúru og umhvørvi.

Vit hava tiberri ikki merkt, at landsstýrið hevur veitt hesum sjónarmiðum stórvægis ans. Onkur hevur tó ført fram, at tað verður «ov dyrt» at tyrra «ruskið».

Upprunaliga hevur «rusk» ikki verið nakað, sum tað almenna tók sær av. Hver beindi burtur í sinum lagi. — So hvørt

sum fólk leitaðu meir saman í tættbýli, gjørdist tørvur á, at ruskið varð beint burtur við felags tiltøkum, men framvegis fyrri rokning hjá hvørjum einstakum. Soleiðis er í øllum okkara grannalondum — sjálvt har kommunurnar beina burtur ruskið, verður tað ikki loyvt teimum at nýta skattainntøkur til hetta endamálið. Kommunurnar gjalda við einum avgjaldi, sum verður lagt á tey, ið nýta skipanina, og setningurin hjá tí kommunala eftirlitinum er at ansa eftir at skipanin verður forsvarliga rikin, so hetta avgjald ikki verður ov høgt.

Tað er sjálvandi lætt at siggja hví so er. Fer tað almenna fyrst at geva figgarligan stuðul til eina framleiðslu, so verður hon sum kunnugt størri enn neyðugt, og fer tað almenna at gjalda studning til ruskframleiðsluna, so verður nøgðin størri enn hon hevði verið um «framleiðarin» sjálvur skuldi góldið burturbeiningina.

Tað er okkum kunnugt, at Føroya landsstýri ikki heldur seg til hesa meginreglu. ÞSum tær einastu kommunur í danska kongarikinum kunnu tær ferosku kommunurnar geva studning til at beina fyrri ruskið, tí tey gjøld sum verða kravd, hava litlan og ongan týðning í mun til útreiðslurnar av skipanini.

Við hvørjari heimild gjalda kommunurnar hendað pening? — og hví talar landsstýrið — sum kommunalt eftirlit — ikki at, tá ið kommunurnar fara so lættliga um almennan pening?

Ein avleiðing av tí, at vit í Føroyum eru farin yvir í studningspolitikkinn á hesum samfelagsøki, er at vit ikki fáa nakað orðaskifti um hvussu nógv tær ymisku loysnirnar kosta. Alla aðrastaðni verður hugsað um vansar og fyrimunir og um kostnaðin fyrri tær ymisku alternativini.

Men vit skulu byggja tvær brennistøðir.

Hvørjar figgarligar

Tórmodur Dahl, formaður í FNU

kanningar eru gjørdar av hesum hátti samanborið við aðrar? — Hesar kanningar vilja vit fegin siggja. Tað einasta, ið higartil hevur verið upplýst eitt sindur um, er hvat tað kostar at byggja og reka brennistøðir, men tað er sjálvandi alt ov lítið grundarlag fyrri at taka støðu í einum so álvarsiligum máli.

Av tí at føroysku myndugleikarnir ikki hava gjørt slikar kanningar, hava vit spurt okkum fyrri aðrastaðni. Generelt er tað so, at hvørja ferð kommunurnar nýta 100 kr. at beina fyrri ruskinum við einang, so verður prisu... omu nøgd 1000 kr., ruskið skal brennast.

Í Stórabretlandi gjørdi ríkisgrannskoðarin í 1975 vart við, at tað var oyðsl hjá kommununum at hava brennistøð. Síðani er eingin bygd har?

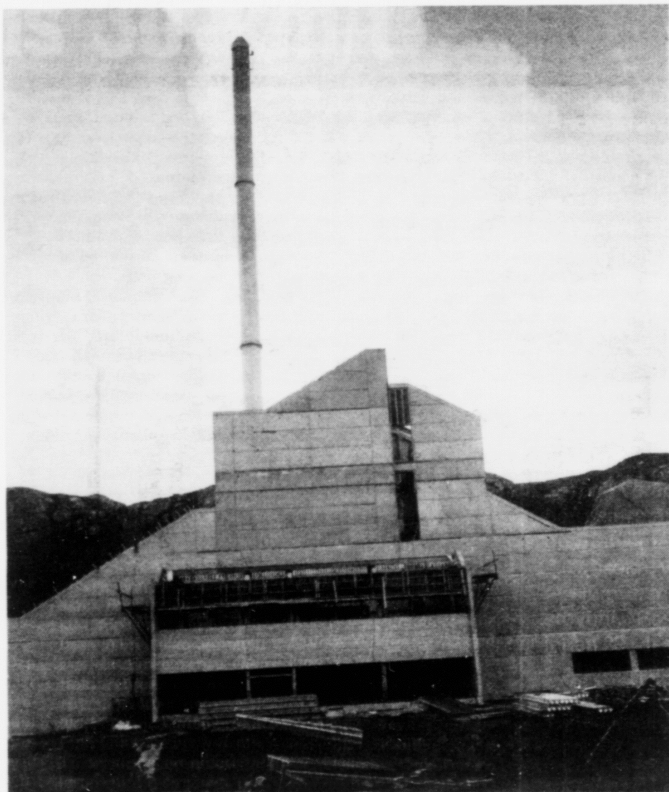
Tað lysti okkum at frætt, hvør munurin er millum Føroyar og Stórabretland hesum viðvíkjandi. Hvørjar kanningar hjá okkum hava vist aftur tey bretska kanningarútslitini?

Um so er, at borgarar

okkara siga, at tann burturlovingarskipan, ið vit hava, er ov vánalig, so kunnu vit jú eisini kanna eftir, um tað eru aðrar loysnir sum kunnu nýtast — loysnir sum eru betri enn tað sum er. Her er tað vit eftirlýsa kanningarnar av okkara uppskoti um endurnýtslu. Í hesum sambandi kunnu vit m.a. vísa á, at í Bretlandi verður nógv nýtt at trýsta burturkast í byrðar, sum vita o.u. 1 tons og sum kunnu setast oman á hvørja aðra á einum tyrvingarplássi, so einki fýkur burtur frá, eins lítið og eldur kann koma í. Her ta skipan kostar umleið 1/3 av brenning og kann skipast við skilji- og endurnýtslustøðir. Eru kanningar gjørdar av hesum møguleika?

At enda vilja vit gera vart við, at tað loyvi, sum Heilsufroðiliga Starvsstovan viðmælir at geva, er grundað á hópin av sera ivingasomum «hypotesum». Eyðsæð er Starvsstovan eisini greið yvir hetta, tí viðmælið endar sum kunnugt við einari uppreisning av einum hópi av fyrirtreytum

Framhald á síðu 15

Brennistøðin á Sandvikarhalla skal ikki lúka somu krøvini sum hon í Leirvík